

KITEEN URHEILUSUKELTAJAT RY:N HISTORIIKKI

UPOKSISSA VUODESTA 1983 VUOTEEN 2003

Kiteellä 1.7.2003
OLAVI PARKKINEN JA ERNO OLKKONEN

1. Seuran syntyajat

Joskus vuoden 1982 talvella **Turusen Jukka** kolisteli AGA:n tuplaseiskojensa kanssa iltahämärissä asuntoonsa Opintiellä. Alakerran naapuri **Olavi Parkkinen** kiinnostui sukelluslaitteesta ja miehet sopivat laitteiden kokeilusta uimahallilla. Sukeltaminen tuntui mukavalta ja kesällä olikin vuorossa lyhyt kokeilu avovedessä Puruvedellä, Mäntyranan matalalla hiekkarannalla.

Talvella Parkkinen ja Turunen kävivät suorittamassa Joensuussa perusväline- ja laitesukelluskurssin silloiselle luokkatarkastaja **Pentti Haloselle**. Itsenäinen sukellusharrastus Kiteellä saattoi alkaa.

Jo keväällä 1983 Parkkinen, Turunen ja **Tuomo Flinkman** pohtivat mahdollisuutta perustaa Kiteelle oma sukellusseura. 7.7.1983 pidettiin Kiteen Urheilusukeltajat ry:n perustava kokous, jossa edellä mainittujen lisäksi olivat läsnä **Teuvo Turunen** ja **Aira Parkkinen**.

Seuran tavoitteeksi asetettiin:

- sukelluksen tunnetuksi tekeminen ja kehittäminen
- vedenalainen arkeologia, biologia, kalastus ja valokuvaus
- pelastustoiminta yhteistyössä viranomaisten ja pursiseuran kanssa
- sukelluskoulutuksen ja –harjoitusten järjestäminen

Useat lehdet noteerasivat seuran perustamisen

Seurana päätettiin liittyä Suomen Urheilusukeltajain Liittoon. Seuran jäseniksi päätettiin kelpuuttaa henkilöt, jotka noudattavat seuran, sekä liiton sääntöjä ja päätöksiä. Perustamisvaiheessa jäseniä oli viisi, mutta vuoden lopussa jo 26.

2. Koulutus

Jo perustamiskokouksessa päätettiin järjestää ensimmäinen sukelluskurssi Kiteellä. Kurssi toteutettiin vuosina 1983-84 kansalaisopiston avustuksella. Kouluttajana toimi Pentti Halonen Joensuusta, apukouluttajanaan Olavi Parkkinen. Koulutuksen avulla sukeltaja oppii ne välttämättömät tiedot ja taidot, joiden avulla turvallinen sukeltaminen on mahdollista. Sukellusturvallisuus on ollut aina kaiken koulutustoiminnan lähtökohta.

Sukelluskoulutus on muuttunut huomattavasti vuosien varrella. 1980-luvulla pidettiin vain yksi laaja sukelluskurssi, jonka jälkeen sukeltaja sai suorittaa ns. luokkasuorituksia ja edetä pitemmälle sukeltajan urallaan.

Nykyisin koulutus on jaettu useaan vaiheeseen sekä erikoiskoulutukseen. Koulutus uudistus on ollut onnistunut, koska se takaa ennen kaikkea koulutuksen jatkuvuuden. Koulutustoiminta on ollut seuran historian aikana tärkein tapa saada uusia jäseniä.

Kansalaisopisto oli Kiteellä 1980-luvulla aktiivisesti mukana järjestämässä sukelluskursseja yhdessä seuran kanssa. Olavi Parkkinen suoritti nopeaan tahtiin P3-tason luokkasuorituksen ja sai sen jälkeen vuonna 1985 M2-kouluttajaluokan. Näin sukelluskursseja voitiin järjestää seuran omin voimin turvautumatta ulkopuoliseen apuun. Vuonna 1987 Parkkinen suoritti M3-kurssin, minkä jälkeen Kiteellä voitiin antaa omasta takaa kurssitusta aina ylimpään sukeltajaluokkaan asti.

Kuva ensimmäiseltä laitesukelluskurssilta Kiteellä.

Olavi Parkkinen –80 luvun alkupuolella

Seuran historian aikana sukelluskursseja on järjestetty yli kaksikymmentä: 14 P1-kurssia, viisi P2-kurssia, kolme alueellista P3-kurssia sekä vammaissukeltajien kouluttajakurssi. Kymmenen vuotta koulutusvastuu oli Parkkisen harteilla, mutta 1990-luvun puolivälin jälkeen seura on saanut lisää kouluttajia. Lisäksi monet kokeneet sukeltajat ovat olleet korvaamattomana apuna koulutustoiminnassa. Seuran 20-vuotisen historian aikana koulutettuja sukeltajia Keski-Karjalan alueella on ollut noin 200.

Seuran kouluttajat vuonna 2003:

- Olavi Parkkinen M3 (Pohjois-Karjalan läänin aluekouluttaja vuosina 1996-1999).
- **Erno Olkkonen** M3 (SUSL:n erityisryhmien sukelluskouluttajakoulutuksen ja Vapepa koulutusohjelman kehittäminen, SUSL:n seuratoimintavaliokunnan jäsen vuodesta 2001 ja puheenjohtaja vuodesta 2002 alkaen).
- **Arto Möttönen** M2 (nykyinen seuran koulutusvastaava).
- **Erkki Nieminen** M2 (seuran puheenjohtaja, kurssien primus motor).
- Teuvo Turunen M1

Sukellusteoriaa on opettanut myös **Pekka Sorsa**. Edellisten lisäksi allas- ja avovesikoulutukseen on osallistunut kouluttajina useita seuran kokeneita sukeltajia.

Monet seuran jäsenistä ovat suorittaneet erikoiskursseja. Näitä ovat mm. vammaissukeltajakouluttaja-, syväasukellus-, nitrox- ym. kurssit. Näillä kursseilla käyneet ovat voineet jakaa tietoaan ja taitojaan myös seuran muulle jäsenistölle.

Kiteen Urheilusukeltajien koulutustoiminta on ollut väestöpohjaan nähden vilkasta. Kurssilaisia on tullut laajalta alueelta Pohjois-Karjalaa. Seura on järjestänyt Kiteen lisäksi kurseja mm. Kesälahdella ja Rääkkylässä. Kesälahdelle perustettiin oma sukelluseura, mutta yhteistyö kiteeläisten kanssa on jatkunut hyvin vuosien varrella. Seuramme kouluttajat ovat antaneet merkittävää koulutusapua myös Joensuussa , Outokummussa ja monien muiden seurojen kurssilla.

Koulutustoiminta on ollut myös tehokasta, tästä on osoituksena suuri joukko jatkokoulutettuja sukeltajia. Sukellusturvallisuutta on korostettu koulutuksessa kaiken aikaa, eikä vakavia onnettomuuksia olekaan onneksi sattunut. Sukeltajien asenteet turvamääräyksiin ja niiden noudattamiseen ovat olleet oikeita.

3. Kotimaassa ja kaukomailla

Heti seuran perustamisen jälkeen jäsenet alkoivat etsiä hyviä sukelluspaikkoja. Lähiseudun vedet tulivat tutuiksi ja tärkeimmäksi sukelluskohteeksi muodostui vähitellen erittäin kirkas Valkeajärvi kuutosten kupeessa Syrjäsalmen lähellä.

Valkeajärvi sopi erinomaisesti koulutukseen ja vaatimimpiinkin sukelluksiin. Näkyvyyttä hyvissä olosuhteissa on parikymmentä metriä ja syvyyttä yli 30 metriä. Lisäksi järvi on suojainen eikä siellä ole moottoriveneliikennettä.

Järven rannasta saimme **Simo Koposen** mökin käyttöömmee. Jo edesmennyt Simo Koponen oli seuramme hyvä ystävä ja saimme käyttää rantaa maksutta. Talkoilla toki tehtiin polttopuita, metsän raivausta, sekä laituri.

Valkeajärvellä ovat lähes kaikki seuramme jäsenet sukeltaneet ja moni onkin tehnyt ensimmäisen avovesisukelluksensa juuri siellä.

Tällä hetkellä seuralla on uusi tukikohta koulutusratoineen järven keskivaiheilla. Nyt seuran avuksi tuli UPM-Kymmene, jonka maille uusi sukelluspaikka saatiin perustaa.

Seuran jäsenet ovat sukeltaneet ympäri Suomea sisävesissä sekä merellä Ahvenanmaata myöten. Yhteiset ulkomaanreissut ovat suuntautuneet Norjaan, Venäjän Laatokalle, sekä Espanjaan.

Seuran jäseniä on sukeltanut edellisten lisäksi, Välimerellä (mm. Kreikan saaret, Kypros, Turkki, Tunisia ja Espanja), Atlantilla (Kanarian saaret, Portugali, Karibia), Punaisella merellä (Israel ja Egypti), Intian valtamerellä (Malediivit), Tyynellä merellä

Valkeajärven sukellustukikohta

Urheilusukeltajat avustamassa veneen nostossa

(Borneo) sekä Ruskealan marmorikaivoksella ja Rukajärven ja Tunkujärven alueella Venäjällä.

4. Piilolinseistä isompiin nostoihin

Kiteen Urheilusukeltajat ovat olleet toimintansa alusta lähtien mukana vapaaehtoisessa pelastuspalvelussa (Vapepa). Seura on auttanut viranomaisia ja yksittäisiä ihmisiä veteen kadonneiden esineiden löytämisessä. Yhteistyö poliisin ja palolaitoksen kanssa on keskittynyt suurimmaksi osaksi ja valitettavasti hukkuneiden etsintään. Seuran historian aikana näitä ikävämpiä tehtäviä on kertynyt lähes parikymmentä.

Muutakin on toki veden alta etsitty ja löydetty.

Pienimmät löydetty esineet ovat piilolinsejä, joita ihmiset silloin tällöin kadottavat uimahallissa. Näitä on onnistuttu löytämään useamman kerran.

Perämootoreita, mattoja, lompakoita, silmälaseja ja muuta tavaraa on niinkään etsitty ja löydetty kymmeniä kertoja. Onpa Puhoksesta käyty noutamassa tekohampaatkin, jotka putosivat hieman pahoinvoivalta omistajaltaan kuuden metrin syvyyteen. Pieniä työkeikkoja on suoritettu paljon kaupungin, yritysten ja yksityisten ihmisten pyynnöstä.

Etsinnöistä on ollut myös koulutuksellista hyötyä, sillä niissä on jouduttu soveltamaan erilaisia etsintämenetelmiä. Mm. aikaa ja vaivaa vaativa ruutuetsintäkalustokin on viritetty pariin kertaan perämootoria etsittäessä.

5. Varainhankinta

Seura tarvitsee toimintaansa rahaa. Kiteen Urheilusukeltajien talous on ollut vakaalla pohjalla koko toiminnan ajan. Tulot ovat muodostuneet jäsenmaksuista, työasukelluksista, talkootyökorvauksista, ilman myynnistä, sukelluskursseista sekä avustuksista. Kaupunki ja yritykset antoivat seuran perustamisvaiheessa pieniä avustuksia, mutta parina ensimmäisenä toimintavuotena jouduttiin ottamaan jopa lainaa hankittaessa ensimmäistä kompressoria.

Yksi talouden tärkeä tasapainotustekijä on ollut hallivuorojen maksuttomuus. Tämäkin tuntuu Kiteellä jotenkin itsestäänselvyydeltä, mutta näin ei ole joka puolella Suomea.

Jäsenmaksut on pidetty kohtuullisina, eivätkä sukelluskurssihinnatkaan ole kalleimmasta päästä. Ensimmäiset kansalaisopiston järjestämät kurssit olivat itse asiassa lähes ilmaisia, koska opisto ei hyväksynyt korkeita kurssimaksuja. Kiteen kaupunki avusti ensimmäisen kompressorin hankintaa ja on sen jälkeen myöntänyt seura-avustuksia sekä antanut työtilaisuuksia uimarantojen puhdistusten muodossa. Kaupunki on auttanut myös tilojen etsinnässä. Seuran suurimmat menoerät ovat liittoon suoritettavat jäsenmaksut, kaluston hankinta ja kaluston huolto.

6. Kalusto

Jokainen sukeltaja hankkii henkilökohtaisen sukellusvarustuksensa itse. Seura on kuitenkin hankkinut kalliimpaa kalustoa yhteiskäyttöön. Ensimmäinen merkittävä hankinta oli kompressori, jolla paineilmapullot voitiin täyttää. Se hankittiin jo vuonna 1983 talkootöillä, kaupungin avustuksella sekä pienellä lainalla. Ennen omaa kompressoria pullot jouduttiin täyttämään Joensuussa.

Kiteen Urheilusukeltajien pieni kompressori palveli koko Keski-Karjalan ilmahuoltoa vuoteen 1988 saakka. Kompressoria käyttivät palolaitokset, yritykset ja yksittäiset sukeltajat. Vuonna 1988 hankittiin suurempi, kiinteästi asetettava kompressori.

Entinen siirtyi täysin matkakompressorin asemaan. Palolaitokset saivat edelleen ilmaa sukeltajien kompressorista.

Vasta 1990-luvulla palolaitos sai oman kompressorin, mutta yhteistyö ilmahuollon osalta on jatkunut puolin ja toisin, jos tarvetta on ollut.

1980-luvun lopulla seuralle hankittiin kumivene ja muutamaa vuotta myöhemmin sille peräkärry.

Kahdenkymmenen vuoden aikana seura on hankkinut hyvän sukeltamista ja sukelluskoulutusta palvelevan kaluston. Kalustoon kuuluu mm. laitepaketteja, valoja, kaikuluotain, hapenantolaitteita, kaksi kompressoria, kumivene kahdella perämootorilla, traileri, kamera jne.

Seuran kumivene trailereineen

7. Seuratoiminta

Kiteen Urheilusukeltajat rekisteröityi heti perustamisen jälkeen ja liittyi Suomen Urheilusukeltajain Liittoon (SUSL).

Seuran toimintaa johtaa johtokunta, jossa puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi on kolme muuta jäsentä. Nykyisin myös muilla johtokunnan jäsenillä on omat vastualueensa.

Koko jäsenistölle tarkoitettu vuosikokous pidetään kerran vuodessa. Tuolloin tehdään merkittävimmät päätökset. Johtokunta kokoontuu tarvittaessa.

Seuran puheenjohtajina ovat toimineet

- Olavi Parkkinen (1983-1988,1993-1995)
- Pekka Sorsa (1989-1992)
- Erkki Nieminen (1996-)

Seura on järjestänyt kursseja, lähettänyt kouluttajaksi hakeutuvia kouluttajakursseille, tukenut erikoiskursseille menijöitä, järjestänyt näytöksiä ja esittelytilaisuuksia, osallistunut erilaisiin messutapahtumiin ja hankkinut toimintatilat sekä kalustoa.

Seuran kerhotilat ovat muuttuneet useaan kertaan. Aluksi kompressoria säilytettiin uimahallilla. Sen jälkeen saatiin tilat vanhalta meijeriltä. Sitten siirryttiin palolaitokselle ja vihdoin vuonna 1997 nykyisiin tiloihin Keisarinkujalle. Kompressoria on säilytetty ja pulloja täytetty lyhyen aikaa myös Kirkonkylän koulun kellarissa ja **Havukaisen Matin** autotallissa.

Seura on järjestänyt paljon talkoita ja työskelluksia, joilla on osaltaan rahoitettu toimintaa.

Talkooporukka on koostunut yleensä samoista innokkaista seuraihmisistä, joiden työpanoksen arvo on ollut seuran toiminnan kannalta merkittävä.

Uimahallilla on ollut talvisin kaksi vuoroa viikossa. Hallilla on voinut hioa sukellustekniikkaa ja ennen kaikkea kuntoilla räpyläuinnilla. Uimahallilla ovat myös seuran juniorit saaneet ensikosketuksen sukeltamiseen. Monen sukeltajaperheen lapset ovat jatkaneet vanhempiensa harrastusta.

Jäsenmäärä kasvoi alkuvuosina ripeää tahtia ja on vakiintunut hieman yli sataan maksavaan jäseneseen. Luettelo kaikista seuran jäsenistä (myös eronneet ja poismuuttaneet) liitteenä.

M/S Wennon potkuri

8. Harrasteet ja kilpailutoiminta

Vaikka urheilusukellus jo sinänsä on harrastus, liittyy sukellukseen myös erikoisaloja, joita kiteeläisetkin ovat harrastaneet.

Meriarkeologia on kiinnostanut monia sukeltajia. Seuran jäsenet ovat olleet tutkimassa mm. eri-ikäisiä laivan hylkyjä Suomen ja Norjan rannikoilla, pudonneiden lentokoneiden hylkyjä eri puolilla Suomea sekä avustamassa esimerkiksi Orivirran saarron arkeologisia tutkimuksia Savonrannalla. Kiteen kotiseutumuseossa on 1920-luvulla Paasiveteen uponneen M/S Wennon potkuri, joka nostettiin sukeltajien toimesta 1980-luvun lopulla.

Sukelluskuvausta on harrastettu jonkin verran. Seuralla on oma kamera, jota jäsenet ovat voineet lainata. On syytä mainita, että kiteeläisiä toimi sukeltajina, kun helsinkiläinen **Atte Kaartinen** voitti sukellusvalokuvauskilpailun 1980-luvun puolivälissä. Kaartinen kuvasi myös korkeatasoisen videon jäänalussukelluksesta Valkeajärvellä.

Atte Kaartisen voittokuva

Sukelluskalastus on sisävesissä jäänyt vähiin, mutta mereltä on tullut useammallekin kiteeläissukeltajalle hyviä harppuunasaaliita.

Urheilusukelluksessa voi kilpailla useissa lajeissa.

Seura ei ole harrastanut varsinaista kilpailutoimintaa, mutta seuran jäseniä on ollut mukana eritasoisissa valtakunnallisissa kilpailuissa. Erno Olkkonen ja **Mikko Juurikainen** ovat pelanneet useita vuosia Joensuun oppopallojoukkueessa SM-tasolla. Erno Olkkonen on voittanut laitesukelluksen SM- kultaa vuonna 1995.

Samana vuonna **Vesa Auvinen** ja **Pertti Kirjavainen** olivat viidensii. Erkki Nieminen ja Teuvo Turunen olivat vuotta myöhemmin vastaavissa kisoissa niinikään viidensii. Erno Olkkonen on osallistunut myös vapaasukelluksen ensimmäisiin SM kilpailuihin.

Räpyläuinti-, kalastus- ja sukellussuunnistuskisoihin kiteeläisiä ei ole osallistunut.

9. Lopuksi

Kiteen Urheilusukeltajat on ehtinyt nuoren miehen ikään. Lyhyessä historiikissa ei voi tietenkään käsitellä kaikkea kovin yksityiskohtaisesti, mutta pääpiirteet seuran toiminnasta on edellä esitetty.

On mukava huomata, että nuorisoa on liittynyt tasaiseen tahtiin seuran jäseniksi. Toinen sukupolvi on jo suorittanut laitesukelluskurssin monessa perheessä. Valitettavasti vain monen nuoren tie vie pois Kiteeltä opiskelun tai työpaikan perässä.

Toivottavasti seuran toimintaan saadaan tulevaisuudessa myös nuorten näkökulmaa niin itse toiminnan suunnittelussa kuin päätöksenteossakin.

Kiteen Urheilusukeltajat haluaa kiittää Kiteen kaupunkia, uimahallihenkilökuntaa ja palolaitosta vuosien tiiviistä yhteistyöstä. Samoin seura kiittää niitä yrityksiä, jotka ovat tukeneet seuran toimintaa vuosien varrella. Erityiskiitos on osoitettava UPM-Kymmenelle, joka antoi maa-aluetta uutta tukikohtaa varten.

SUSL on kouluttanut seuramme kouluttajat ja valmistanut koulutusmateriaalia. Kiitokset myös liiton toimihenkilöille.

Historiikin toimituskunta haluaa kiittää kaikkia seuramme innokkaita sukeltajia ja talkoolaisia mutta vielä erityisesti muutamia seuramme jäseniä:

Seuran alkutaipaleella uimahallin esimiehenä toimi **Aulis Tiainen**, jonka apu joustavien hallivuorojen järjestelijänä oli korvaamaton. Seuran pitkäaikaisena sihteerinä ja jäsenrekisterin pitäjänä on toiminut Pekka Sorsa aivan viime vuosiin asti.

Erkki Nieminen ja **Seppo Pakarinen** ovat olleet viime vuosien pyyteetön järjestelijä- ja talkoopari. He ovat olleet sekä päättämässä johtokunnassa, että järjestämässä monenlaista toimintaa seuran jäsenille.

Kurssien sujuvasta läpiviennistä kiitokset kuuluvat edellisten ohella koulutusvastaava Arto Möttöselälle ja muille seuran kouluttajille!

Kiteelle oma sukeltajaseura

KITEEN URHEILUSUKELTAJAT RY. KIITTÄÄ KAIKKIA JÄSENIÄÄN JA YHTEISTYÖKUMPPANEITA KULUNEISTA 20 VUODESTA!